

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความเชื่อในเรื่องสุขภาพและสุขภาพจิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 7,854 คน แบ่งเป็นชาย 4,204 คน และหญิง 3,650 คน จาก 37 โรงเรียน
2. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด โดยเป็นชาย 268 คน หญิง 232 คน ตามสัดส่วนจริง โดยการใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างของทาโร ยามานะ (Taro Yamane 1970)

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 คำนวณหาตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Yamane อ้างใน ประคองกรรณสูตร 2528)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{\text{-----}}$$

$$1 + N (e)^2$$

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่างประชากร
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$$\begin{aligned}
 n &= 7,854 \\
 & \quad \text{-----} \\
 & 1 + 7,854 (.05)^2 \\
 &= 380 \text{ คน}
 \end{aligned}$$

เมื่อกำหนดความมีนัยสำคัญเท่ากับ .05 จะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 380 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 500 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่าง จากโรงเรียนที่เป็นประชากร ด้วยวิธีคำนวณหากลุ่มตัวอย่างแยกเพศ โดยการเทียบจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากร แต่ละโรงเรียนแยกตามเพศ =

$$\frac{\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร} \times \text{ประชากรของแต่ละโรงเรียนแยกตามเพศ}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างห้องเรียน ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 หรือ 2 ห้อง ตามสัดส่วนตัวอย่างของประชากรของแต่ละโรงเรียน เลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างนักเรียนจากห้องเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างให้ได้นักเรียนชายและนักเรียนหญิงตามจำนวนที่คำนวณได้ รวมทั้งหมดเป็นจำนวนนักเรียนชาย 268 คน และนักเรียนหญิง 232 คน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียน จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	รายชื่อโรงเรียน	จำนวนประชากร ในแต่ละโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		รวม
			ชาย	หญิง	
1	ราชวินิต	450	18	12	30
2	อนุบาลวัดประดิษายก	232	8	7	15
3	วัดโบสถ์	172	7	5	12
4	วัดอมรินทราราม	310	11	9	20
5	โฆสิตสโรสมสร	208	6	7	13
6	วัดโสมนัส	136	5	4	9
7	พญาไท	329	12	9	21
8	อนุบาลพิบูลเวศม์	309	11	8	19
9	พิบูลย์อุปถัมภ์	359	11	12	23
10	วัดบางบัว	387	13	11	24
11	อนุบาลสามเสน	201	7	6	13
12	วัดใหม่ช่องลม	142	4	4	8
13	วัดอุทัยธาราม	120	4	3	7
14	พระยาประเสริญสุนทราศรัย	135	6	4	10
15	วัดชนะสงคราม	177	5	4	9
16	วัดเวตวันธรรมมาวาส	420	14	13	27
17	วัดประยูรวงศาวาส	223	8	6	14
18	ประณตวิฑาภิเศก	232	9	6	15
19	วัดพลับพลาชัย	321	11	9	20
20	มหาวิธานุวัตร	115	5	2	7
21	วัดชัยชนะสงคราม	41	2	1	3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	รายชื่อโรงเรียน	จำนวนประชากร ในแต่ละโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		รวม
			ชาย	หญิง	
22	พระตำหนักสวนกุหลาบ	88	3	2	5
23	วัดช่างเหล็ก	59	2	1	3
24	วัดเจ้ามูล	85	3	2	5
25	วัดหงส์รัตนาราม	156	3	4	7
26	วัดหนัง	300	9	10	19
27	อนุบาลวัดนางนอง	205	6	7	13
28	ประณบบางแค	264	8	8	16
29	วัดนาคปรก	115	4	3	7
30	วัดสังข์กระจาย	50	2	1	3
31	คาราคาม	304	11	9	20
32	บ้านหนองบอน	166	5	6	11
33	สายน้ำทิพย์	335	8	14	22
34	วัดมหาบุศย์	184	7	5	12
35	ทุ่งมหาเมฆ	241	8	8	16
36	ประณมนนทรี	312	11	9	20
37	วัดด่าน	30	1	1	2
รวม		7,854	268	232	500

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับรายละเอียด สถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถามเป็นข้อมูลทั่วไป ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องสุขภาพซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาต่างๆ 5 เรื่อง คือเรื่องสุขภาพส่วนบุคคล การบริโภคอาหาร สุขภาพจิตและสุขภาพกาย สวัสดิศึกษา และเรื่องสุขภาพอื่นๆ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 35 ข้อ 4 อันดับ คือเชื่อมากที่สุด เชื่อมาก เชื่อน้อย เชื่อน้อยที่สุดหรือไม่เชื่อเลย

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับสุขบัญญัติของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาต่างๆ 5 เรื่อง เช่นเดียวกับความเชื่อในเรื่องสุขภาพซึ่งเป็นลักษณะที่ควรปฏิบัติ 25 ข้อ และไม่ควรปฏิบัติ 10 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 อันดับ คือ ทำเป็นประจำ ทำบ่อยครั้ง ทำนานๆ ครั้ง และไม่เคยทำเลย จำนวน 35 ข้อ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ ความเชื่อในเรื่องสุขภาพและสุขบัญญัติ จากปัญหาสาธารณสุข สถานะสุขภาพของประชาชนในวัยเด็ก ระบาดวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ หลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ (กติกานามัยเดิม) สังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาการแพทย์ โดยค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร ตำรา บทความ วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนซักถามขอคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญหลาย สาขาที่เกี่ยวข้อง

1.2 กำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถาม จากสภาพปัญหา และเอกสารรายงานผลที่เป็นภาวะการณ์ปัจจุบัน ด้านสุขภาพอนามัยจากแหล่งต่าง ๆ ที่เป็นความเชื่อในเรื่องสุขภาพและสุขบัญญัติของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวม 5 เรื่อง

1.3 นำความรู้และข้อมูลที่ได้มาสรุปรวบรวม และสร้างแบบสอบถาม ให้

กรอบกลุ่มวัตถุประสงค์ของงานวิจัยครั้งนี้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถาม ตามสัดส่วนของเนื้อหา

ลำดับที่	รายการ	ร้อยละ	จำนวนข้อ
1.	สุขภาพส่วนบุคคล	25.71	9
2.	การบริโภคอาหาร	17.14	6
3.	สุขภาพจิตและสุขภาพกาย	8.57	5
4.	สวัสดิศึกษา	22.85	8
5.	สุขภาพเรื่องอื่นๆ	19.95	7
	รวม	100.00	35

1.3.1 สร้างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ตามตัวแปรเพศ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เรื่องความเชื่อในเรื่องสุขภาพ และสุขบัญญัติ

1.3.2 สร้างแบบสอบถาม เรื่องความเชื่อในเรื่องสุขภาพ ให้ครอบคลุมตามสัดส่วนของเนื้อหา ตามความสำคัญของปัญหา รวม 5 เรื่อง ลักษณะของแบบสอบถามทางบวก เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 อันดับ จำนวน 35 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความเชื่อมากที่สุด	กำหนดให้คะแนนเป็น 4
ระดับความเชื่อมาก	กำหนดให้คะแนนเป็น 3
ระดับความเชื่อน้อย	กำหนดให้คะแนนเป็น 2
ระดับความเชื่อ น้อยที่สุด	กำหนดให้คะแนนเป็น 1

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย เกี่ยวกับระดับความเชื่อในเรื่องสุขภาพ มีดังนี้

3.50 - 4.00 หมายถึง มีความเชื่อถูกต้องในระดับมากที่สุด (76-100%)

2.50 - 3.49	หมายถึง	มีความเชื่อถูกต้องในระดับมาก	(51-75%)
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีความเชื่อถูกต้องในระดับน้อย	(26-50%)
1.00 - 1.49	หมายถึง	มีความเชื่อถูกต้องในระดับน้อยที่สุด	(1 -25%)

1.3.3 สร้างแบบสอบถาม เรื่องสุขบัญญัติ ให้ครอบคลุมตามสัดส่วนของเนื้อหา ตามความสำคัญของปัญหา รวม 5 เรื่อง ลักษณะของแบบสอบถาม ทั้งทางบวกและทางลบ คือเป็นสุขบัญญัติด้านควรปฏิบัติ (ทางบวก) 25 ข้อ ด้านไม่ควรปฏิบัติ (ทางลบ) 10 ข้อ รวมทั้งหมด 35 ข้อ เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 อันดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนในข้อที่ควรปฏิบัติ ในสุขบัญญัติ ดังนี้

ทำเป็นประจำ(มีสุขบัญญัติที่ดี)	กำหนดให้คะแนนเป็น 4
ทำบ่อยครั้ง	กำหนดให้คะแนนเป็น 3
ทำนานๆ ครั้ง	กำหนดให้คะแนนเป็น 2
ไม่เคยทำเลย	กำหนดให้คะแนนเป็น 1

และในข้อที่ไม่ควรปฏิบัติ ในสุขบัญญัติ ดังนี้

ทำเป็นประจำ	กำหนดให้คะแนนเป็น 1
ทำบ่อยครั้ง	กำหนดให้คะแนนเป็น 2
ทำนานๆ ครั้ง	กำหนดให้คะแนนเป็น 3
ไม่เคยทำเลย (มีสุขบัญญัติที่ดี)	กำหนดให้คะแนนเป็น 4

ในการปฏิบัติสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ มีเกณฑ์การแปลคะแนนดังนี้

3.50 - 4.00	หมายถึง	การมีสุขบัญญัติในระดับดีมาก	(76-100%)
2.50 - 3.49	หมายถึง	การมีสุขบัญญัติในระดับดี	(51-75%)
1.50 - 2.49	หมายถึง	การมีสุขบัญญัติในระดับพอใช้	(26-50%)
1.00 - 1.49	หมายถึง	การมีสุขบัญญัติในระดับไม่ดี	(1 -25%)

2. การปรับปรุงและทดลองใช้

2.1 นำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน (ดังรายนามผู้เชี่ยวชาญภาคผนวก) ให้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาช (Cronbach) ของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเชื่อในเรื่องสุขภาพเท่ากับ .86 และค่าความเชื่อมั่นของสุขบัญญัติเท่ากับ .82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อส่งเรื่องต่อไปยังสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัด

2. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้แจ้งความหมายอนุญาต ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อแจกแบบสอบถามและเก็บด้วยตนเอง ภายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2536 รวมเวลาที่ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมแบบสอบถาม 1 เดือน ตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2536 ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2536 ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส เอกซ์ (SPSS^x - Statistical Package for The Social Science Version x) รายละเอียดของการวิเคราะห์มีดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าร้อยละ เกี่ยวกับรายละเอียดของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ การพักอาศัย ฯลฯ (ตอนที่ 1)

2. วิเคราะห์หาค่ามัธยเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของ

ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องสุขภาพครอบคลุมเนื้อหา รวม 5 เรื่อง (ตอนที่ 2) ผู้วิจัยได้กำหนดระดับความเชื่อในเรื่องสุขภาพ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความเชื่อมากที่สุด	กำหนดให้คะแนนเป็น	4
ระดับความเชื่อมาก	กำหนดให้คะแนนเป็น	3
ระดับความเชื่อน้อย	กำหนดให้คะแนนเป็น	2
ระดับความเชื่อ น้อยที่สุด	กำหนดให้คะแนนเป็น	1

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย เกี่ยวกับระดับความเชื่อที่ถูกต้องในเรื่องสุขภาพ มีดังนี้

3.50 - 4.00	หมายถึง มีความเชื่อถูกต้องในระดับมากที่สุด	(76-100%)
2.50 - 3.49	หมายถึง มีความเชื่อถูกต้องในระดับมาก	(51-75%)
1.50 - 2.49	หมายถึง มีความเชื่อถูกต้องในระดับน้อย	(26-50%)
1.00 - 1.49	หมายถึง มีความเชื่อถูกต้องในระดับน้อยที่สุด	(1 -25%)

3. วิเคราะห์หาค่ามัธยเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของข้อมูลเกี่ยวกับสุขบัญญัติ (ตอนที่ 3) ทั้งด้านควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ รวม 5 เรื่อง เช่นเดียวกับความเชื่อในเรื่องสุขภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดระดับการปฏิบัติในสุขบัญญัติของนักเรียน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนในข้อที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติในสุขบัญญัติ ดังนี้

ข้อที่ควรปฏิบัติในสุขบัญัตินี้

ทำเป็นประจำ(มีสุขบัญญัติที่ดี)	กำหนดให้คะแนนเป็น	4
ทำบ่อยครั้ง	กำหนดให้คะแนนเป็น	3
ทำนานๆ ครั้ง	กำหนดให้คะแนนเป็น	2
ไม่เคยทำเลย	กำหนดให้คะแนนเป็น	1

และในข้อที่ไม่ควรปฏิบัติในสุขบัญญัติ ดังนี้

ทำเป็นประจำ	กำหนดให้คะแนนเป็น	1
ทำบ่อยครั้ง	กำหนดให้คะแนนเป็น	2
ทำนานๆ ครั้ง	กำหนดให้คะแนนเป็น	3
ไม่เคยทำเลย(มีสุขบัญญัติที่ดี)	กำหนดให้คะแนนเป็น	4

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติในสุขบัญญัติ มีดังนี้
ในการปฏิบัติสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ มีดังนี้

- 3.50 - 4.00 หมายถึง การมีสุขบัญญัติในระดับดีมาก (76-100%)
- 2.50 - 3.49 หมายถึง การมีสุขบัญญัติในระดับดี (51-75%)
- 1.50 - 2.49 หมายถึง การมีสุขบัญญัติในระดับพอใช้ (26-50%)
- 1.00 - 1.49 หมายถึง การมีสุขบัญญัติในระดับไม่ดี (1 -25%)

4. วิเคราะห์หาค่าทดสอบที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อในเรื่อง
สุขภาพและสุขบัญญัติ ระหว่างเด็กนักเรียนชายกับเด็กนักเรียนหญิง โดยกำหนดค่าระดับ
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง